

หลักกฎหมายในการพิจารณาคดียาเสพติด กรณีจำเลยให้การรับสารภาพของไทย

ธัญญพร ทองศรีนุช*

ศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล**

บทคัดย่อ

การดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยเป็นการดำเนินคดีโดยรัฐซึ่งโดยทั่วไปกฎหมายกำหนดเป็นหลักการสำคัญให้ทุกฝ่ายต่างมีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริง ศาลมีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องจนเป็นที่พอใจ ศาลไม่ถูกผูกมัดกับรูปแบบหรือคำร้องคำขอของผู้ใด การตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ให้ปรากฏเพื่อทราบถึงความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลยอันเป็นไปตามหลักการตรวจสอบจึงเป็นสาระสำคัญของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมาปัญหาอาชญากรรมในประเทศไทยถึงขั้นวิกฤตทำให้มีคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดขึ้นสู่การพิจารณาของศาลเป็นจำนวนมาก เพื่อให้การพิจารณาพิพากษามีประสิทธิภาพ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 13 จึงได้บัญญัติว่า “ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่กรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดหรือคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้น กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานหนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานหลักฐานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง” การบัญญัติดังกล่าวย่อมไม่สอดคล้องกับหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐอันเป็นหลักประกันสำคัญที่จะทำให้เกิดความเป็นธรรมในการดำเนินคดีอาญา ประกอบกับอาจทำให้คดียาเสพติดซึ่งส่วนใหญ่มีอัตราโทษต่ำกว่าจำคุกตลอดชีวิตไม่ได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบและเป็นธรรม เพราะแม้จำเลยจะให้การรับสารภาพในชั้นพิจารณา ศาลก็มีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงต่อไป เนื่องจากคำรับสารภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดียาเสพติดนั้น อาจจะมาจากการหลอกลวงหลายประการ เช่น ผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดจริงจึงให้การรับสารภาพเพราะรู้ว่าหากรับสารภาพจะได้รับการลดโทษจากศาล หรือผู้ต้องหาไม่ได้กระทำความผิดจริง แต่ตำรวจแนะนำให้รับสารภาพโดยบอกว่าหากรับสารภาพจะได้รับการลดโทษครึ่งหนึ่ง หรือผู้ต้องหาไม่ได้กระทำความผิดแต่ถูกข่มขู่หรือทรมานให้รับสารภาพ เป็นต้น และแม้จำเลยให้การรับสารภาพ กฎหมายบัญญัติให้ศาลสามารถพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ กรณีที่ยังตกอยู่ภายใต้หลักของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ที่ศาลจะต้องฟังพยานหลักฐานจนสิ้นสงสัยว่ามีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น อีกทั้งการที่จะพิจารณาว่าคำรับสารภาพของจำเลยมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ จะต้องพิจารณาจากการได้เห็นตัวจำเลยและจากการสังเกตขณะจำเลยให้การ ซึ่งการสังเกตว่าขณะที่จำเลยให้การรับสารภาพนั้นจำเลยมีกิริยาท่าทางอย่างไร ย่อมมีผลต่อการวินิจฉัยว่าคำรับสารภาพนั้นได้มาโดยสมัครใจหรือไม่

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2550 มาตรา 13 ให้อำนาจศาลสามารถดลสืบพยานหลักฐานได้ย่อมส่งผลกระทบต่อการค้นหาคำความจริง จึงสมควรที่จะยกเลิกมาตราดังกล่าวเสียเพื่อให้ศาลตรวจสอบค้นหาคำความจริงก่อนที่จะพิพากษาลงโทษจำเลยเนื่องจากศาลมีหน้าที่ประกันความยุติธรรมให้แก่จำเลย และเพื่อให้คดีอาญาซึ่งเป็นคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงและเป็นคดีอาญาได้รับการพิจารณาในมาตรฐานเดียวกันกับคดีอาญาทั่วไป

Abstract

As stipulated by law, public prosecution carried out in Thailand involves various sectors in order to validate related testimonies. To be truly unbiased, the court has to be free from any related obligations or commitments which create a conflict of interest because it has to find out who to hold accountable based on the examination principle, which is a major part of the criminal justice process.

Recently, the number of drug cases brought to the court has been unprecedented. As a result, Article 13 of the Drug Case Procedure Act, has been amended to facilitate trials since B.E. 2550, stating that “During a trial, if the defendants plead guilty, the judge can discontinue the trial. However, in the case of reasonable cause, the trial can be carried on to prove the defendants’ guilt or innocence. If they are guilty, they should be punished with the minimum of life imprisonment or harsher. However, in any case, the court has to hear the case until it is convinced as to the defendants guilt or not.” This is not in line with the general practice of public prosecution in Thailand, which guarantees fair trial. Since there is a large number of drug cases in court, the defendants may think that their trial are not be thorough and fair, based on Article 13. Although defendants may plead guilty, the court has to investigate further because the defendants may have confessed for different reasons; for example, they may have done so because they knew prior to arrest that their sentence could be reduced, because they were advised by the police that their sentences could be reduced by half with a confession, or because they were subject to torture or intimidation. When defendants plead guilty, the Act allows the prosecutor to ask for a verdict without further trial; however, according to Article 227 of the Criminal Procedure Code, the court has to conduct the trial to the end of the process. Seeing the defendants in person, observing their reactions in court and hearing their testimony in court leads the jury to decide whether the defendants are guilty or not.

By allowing the judge to discontinue the trial, the law adversely affects the search for the truth. As a result, the Act should be abolished. The court, therefore, can conduct the whole process of the trial before delivering a verdict since it is the court’s responsibility to protect the rights of the defendant and make sure that prosecutions on narcotics offences are treated in the same manner as other criminal charges. This means that if defendants facing a felony narcotics charge plead guilty, they should still have their day in court to ensure that they are tried fairly.

1. บทนำ

แต่เดิมประเทศไทยมีแนวคิดที่มองผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นอาชญากรและมีกฎหมายกำหนดความผิดและบทลงโทษที่รุนแรง อีกทั้งยังได้มีการกำหนดนโยบายด้านยาเสพติดที่เน้นการปราบปรามเป็นสำคัญ โดยกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในเชิงปริมาณ ทำให้มีการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและจะต้องนำตัวเข้ามาสู่กระบวนการดำเนินคดีเป็นจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี และเนื่องจากคดียาเสพติดมีลักษณะพิเศษและซับซ้อน ประกอบกับมีปริมาณคดีที่ขึ้นสู่ศาลเป็นจำนวนมาก เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความรวดเร็วจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความผิด พ.ศ. 2550 มาตรา 13 ไว้ว่า “ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดหรือคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานหลักฐานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง” คำรับสารภาพในชั้นพิจารณาจึงมีบทบาทอย่างมากต่อการพิจารณาพิพากษาของศาล อย่างไรก็ตาม การรับสารภาพของผู้ต้องหาในคดียาเสพติดนั้นอาจจะมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น ผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดจริงจึงให้การรับสารภาพเพราะรู้ว่าหากรับสารภาพจะได้รับการลดโทษจากศาล หรือผู้ต้องหาไม่ได้กระทำความผิดจริง แต่ตำรวจแนะนำให้รับสารภาพโดยบอกว่าหากรับสารภาพจะได้รับการลดโทษครึ่งหนึ่ง หรือผู้ต้องหาไม่ได้กระทำความผิดแต่ถูกข่มขู่หรือทรมาน¹ เป็นต้น ดังนั้น การที่ศาลพิพากษาโดยอาศัยเพียงคำรับสารภาพจึงอาจส่งผลกระทบต่อความยุติธรรมได้

2. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดียาเสพติดกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ระบบกล่าวหาและเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐเช่นเดียวกับการดำเนินคดีอาญาในประเทศภาคพื้นยุโรป และในคดีอาญาใช้ “หลักการตรวจสอบ” (Examination Principle) กล่าวคือ ทุกฝ่ายต่างมีหน้าที่ในการตรวจสอบค้นหาความจริงในเรื่องที่กล่าวหา ในชั้นเจ้าพนักงาน เจ้าพนักงานมีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องโดยไม่มีข้อผูกมัดใดๆ และในการดำเนินคดีอาญาชั้นศาลทุกฝ่ายต่างมีหน้าที่กระตือรือร้นในการตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องที่กล่าวหา ศาลจะวางเฉยไม่ได้และในการตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องนั้น ศาลไม่ผูกมัดกับรูปแบบหรือคำร้องคำขอใดๆ ศาลจะต้องตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องจนเป็นที่พอใจ การตรวจสอบค้นหาความจริงในลักษณะนี้เรียกว่า การตรวจสอบค้นหาความจริงใน “หลักการค้นหาความจริงในเนื้อหา” แม้ในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพ ศาลอาจพิพากษาคดีได้เลยก็ตาม แต่หากศาลยังสงสัยในคำรับสารภาพนั้น ศาลก็มีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องต่อไป²

¹ นภภรณ์ หะวานนท์ และคณะ, คำให้การของผู้หญิงซึ่งถูกพิพากษาจำคุกในคดียาเสพติด, (กรุงเทพมหานคร : สำนักกิจการในพระตำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2555), น.250.

² คณิต ฒ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561), น.94-96.

ปัจจุบันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ยกฐานะของผู้ถูกกล่าวหาจากการเป็น
กรรมในคดีขึ้นเป็นประธานในคดี³ กฎหมายจึงให้สิทธิต่างๆแก่ผู้ถูกกล่าวหา เช่น สิทธิที่จะได้รับการ
พิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม และสิทธิที่จะต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ ประเทศไทย
ได้เข้าเป็นภาคีสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ⁴ ซึ่งมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติเรื่องสิทธิ
มนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมที่สำคัญได้แก่ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 และกติกา
ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ (พลเมือง) และทางการเมือง ค.ศ. 1966 อีกทั้งประเทศไทยยังได้เข้าเป็นภาคี
อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท
ค.ศ. 1988 ส่งผลให้ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามพันธกรณีข้อตกลงระหว่างประเทศ อันแสดงให้เห็นถึง
มาตรการในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนด้านอาญา

3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยให้การรับสารภาพ

3.1 หลักการสากลของสหประชาชาติด้านสิทธิมนุษยชนและกฎหมายระหว่างประเทศ

สิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับการรับสารภาพในคดีอาญาเสพติดมี
ดังต่อไปนี้

1) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948⁵ ได้บัญญัติรับรองสิทธิของผู้ต้องหาและ
จำเลยที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดอาญาให้ได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรมในระหว่างการดำเนินคดีและ
ยังได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญาในการที่จะต่อสู้คดีได้อย่าง
เต็มที่ไว้ในข้อ 10 และข้อ 11

2) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ (พลเมือง) และทางการเมือง ค.ศ. 1966⁶ ได้บัญญัติ
รับรองสิทธิของบุคคลทุกคนที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรมในข้อ 14

3) หลักการพื้นฐานว่าด้วยความเป็นอิสระของศาล มีหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิในการ
พิจารณาคดีในข้อ 2 ที่ว่าศาลพึงตัดสินคดีบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงและเป็นไปตามกฎหมายอันเป็นไป
ตามหลักการค้นหาความจริงในเนื้อหาที่ศาลมีหน้าที่ตรวจสอบค้นหาความจริง ซึ่งความจริงที่จะนำมาใช้ในการ
ชี้ขาดตัดสินคดีได้นั้นจะต้องเป็นความจริงแท้ของเรื่อง

4) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์
ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988⁷ ได้บัญญัติรับรองสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม

³ เพิ่งอ้าง, น.70 .

⁴ ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2402

⁵ ประเทศไทยได้ร่วมลงมติในที่ประชุมสมัชชาทั่วไปขององค์การสหประชาชาติในการรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิ
มนุษยชน ค.ศ. 1948

⁶ ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคี โดยการภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2539 และมีผลใช้บังคับกับประเทศไทย
เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2540

⁷ ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญานี้ โดยการภาคยานุวัติและมีผลต่อประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 3 พฤษภาคม
พ.ศ. 2535

ซึ่งสามารถเทียบเคียงได้กับข้อ 3 ที่ว่าการที่จะพิจารณาคดีได้นั้นจะต้องพิจารณาจากสถานการณ์ความเป็นจริง

3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับสารภาพในคดีอาญาเสพติดตามกฎหมายของต่างประเทศ

กฎหมายของประเทศที่เป็นภาคีขององค์การสหประชาชาติและภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ที่จะศึกษาเพื่อให้เห็นถึงหลักกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวกับเรื่องการรับสารภาพ ได้แก่

3.2.1 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ประเทศเยอรมนีเป็นประเทศที่ใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ รัฐอยู่ในฐานะที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก การดำเนินคดีอาญาจึงไม่มีลักษณะของการต่อสู้ระหว่างคู่ความสองฝ่าย แต่ทุก ๆ องค์การในกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นเจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานอัยการ และศาลต่างมีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องและทุกฝ่ายต่างมีหน้าที่ต้องกระตือรือร้นในการตรวจสอบค้นหาความจริง ศาลจึงมีบทบาทเชิงรุกในการค้นหาความจริงด้วยตนเอง⁸ ประเทศเยอรมนีไม่มีวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติดบัญญัติไว้โดยเฉพาะ การดำเนินคดีอาญาเสพติดจึงใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นหลัก ดังนั้น การดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจึงมีหลักเกณฑ์เช่นเดียวกับการดำเนินคดีอาญาทั่วไป ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน มาตรา 155(2) ได้บัญญัติว่า “ภายในกรอบของการกระทำความผิดที่ถูกระบุมาในคำฟ้องและภายในกรอบของตัวบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดที่ระบุไว้ในคำฟ้องนั้น ผู้พิพากษามีสิทธิและมีหน้าที่ที่จะต้องค้นหาความจริงด้วยตนเอง” และในมาตรา 244(2) บัญญัติว่า “เพื่อที่จะค้นหาความจริง ศาลจะต้องสืบพยานหลักฐานโดยครอบคลุมทุก ๆ ข้อเท็จจริงและทุก ๆ พยานหลักฐานที่มีความสำคัญต่อการทำควินิจฉัยแห่งคดี” อันแสดงให้เห็นถึงหลักการค้นหาความจริงในเนื้อหา ดังนั้น ศาลสามารถที่จะค้นหาความจริงด้วยตนเองและไม่ถูกผูกมัดกับคำร้องและคำชี้แจงของคู่ความในคดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาลไม่ถูกผูกมัดอยู่กับคำให้การรับสารภาพของจำเลย⁹ ดังนั้น คำรับสารภาพของจำเลยจึงไม่ทำให้ผู้พิพากษาหลุดพ้นจากหน้าที่ที่จะต้องค้นหาความจริง และแม้ว่าจำเลยจะให้การรับสารภาพแล้ว คำรับสารภาพของจำเลยก็ต้องอยู่ภายใต้หลักความเป็นอิสระในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน กล่าวคือ ศาลยังต้องรับฟังพยานหลักฐานอื่น ๆ ด้วยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงหรือไม่ เพราะการที่จำเลยให้การรับสารภาพอาจไม่ตรงต่อความเป็นจริงด้วยเหตุผลต่าง ๆ¹⁰

3.2.2 สาธารณรัฐฝรั่งเศส

สำหรับประเทศฝรั่งเศส แนวความคิดของการค้นหาความจริงนั้นตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่ารัฐมีหน้าที่ในการค้นหาความจริง เป็นการสืบพยานหลักฐานที่เน้นการค้นหาความจริงแท้ของเรื่อง ศาลแสวงหาข้อเท็จจริงได้อย่างเต็มที่ ศาลจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการค้นหาความจริงได้อย่างกว้างขวาง ไม่ได้ถูก

⁸ คณิต ฒ นคร, “วิธีพิจารณาความอาญาไทย : หลักกฎหมายกับทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน,” วารสารนิติศาสตร์, ฉบับที่ 3, ปีที่ 15, น.6-7 (กันยายน 2528).

⁹ สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, “หลักการพื้นฐานของกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานบางหลักตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน,” ตูลพาท, เล่มที่ 2, ปีที่ 60, น.89 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2556).

¹⁰ Vgl. Roxin Strafverfahrensrecht, 25. Auflage, 1998, บทที่ 15, หัวข้อ 19. อ้างถึงใน เพิ่งอ้าง, น.106.

จำกัดอยู่ที่การนำเสนอพยานหลักฐานของคู่ความเท่านั้น¹¹ สำหรับการดำเนินคดีอาชญากรรมของประเทศฝรั่งเศสไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ แต่ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายอาญาเป็นหลัก การดำเนินคดีอาชญากรรมจึงใช้หลักเกณฑ์เดียวกันกับการดำเนินคดีอาญาทั่วไป โดยหลักกฎหมายในการรับฟังคำรับสารภาพนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 428 บัญญัติว่า “คำรับสารภาพรวมถึงพยานหลักฐานประเภทอื่นๆ เป็นดุลพินิจอย่างอิสระของผู้พิพากษา” ศาลจึงมีดุลพินิจอย่างอิสระในการพิจารณาคำรับสารภาพ หากจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลจะต้องตรวจสอบจนกว่าจะแน่ใจว่าพยานหลักฐานเพียงพอที่จะรับฟังได้ถึงการกระทำความผิด¹² กล่าวคือ ต้องมีการพิสูจน์ความจริงกันในศาล คำรับสารภาพไม่อาจยื่นข้อครหาพิจารณาคดีได้¹³ เนื่องจากแม้ว่า คำรับสารภาพจะมีคุณค่าในเชิงพิสูจน์อย่างชัดเจนก็ตาม แต่ก็ไม่มีข้อกำหนดแห่งกฎหมายที่แน่นอนว่า คำรับสารภาพนั้นเป็นพยานหลักฐานที่สามารถยืนยันพิสูจน์ความจริงได้¹⁴

3.3 กฎหมายประเทศไทย

หลักเกณฑ์ในการรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดขั้นตอนและหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติต่างๆที่พนักงานสอบสวนต้องดำเนินการดังต่อไปนี้ (1) พนักงานสอบสวนต้องสอบถามและจัดตั้งทนายความให้ผู้ต้องหาตามมาตรา 134/1 (2) พนักงานสอบสวนต้องนำบทบัญญัติในมาตรา 133 ทวิมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การสอบสวนผู้ต้องหาที่อายุไม่เกินสิบแปดปีตามมาตรา 134/2 (3) พนักงานสอบสวนต้องให้ผู้ต้องหาที่มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ตามมาตรา 134/3 (4) พนักงานสอบสวนต้องแจ้งสิทธิตามมาตรา 134/4 วรรคหนึ่งให้ผู้ต้องหาทราบก่อนถามคำให้การ (5) พนักงานสอบสวนต้องไม่ทำหรือจัดให้ทำการใดๆที่เป็นการให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง ทรมาน ใช้กำลังบังคับ หรือกระทำโดยมิชอบประการใดๆ เพื่อเป็นการจูงใจให้เขาให้การในเรื่องที่ต้องหาขึ้นโดยไม่สมัครใจอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 135 ย่อมเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ ต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226

ในคดีอาชญากรรมเป็นคดีที่ไม่มีผู้เสียหาย รัฐเป็นผู้เสียหาย พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ซึ่งในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์นั้นเมื่อพนักงานอัยการนำตัวจำเลยมาส่งศาลพร้อมฟ้องแล้ว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 165 กำหนดให้ศาลดำเนินการไต่สวนมูลฟ้องโดยศาลต้องสอบถามคำให้การจำเลยก่อนด้วยการส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลยรายตัวไป เมื่อศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริงแล้ว ให้อ่าน

¹¹ อุดม รัฐอมฤต, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558), น.26.

¹² Andrew Ashworth, *The criminal process : An evaluative study*, Second Edition (New York : Oxford University Press, 1998), pp.267-268.

¹³ John Bell, Sophie Boyron and Simon Whittaker, *Principles of French law*, (Oxford : Oxford University Press, 1998), p.128. อ้างถึงใน ชชาติ ชัยเดชสุริยะ, ไบรอัน เอ็ม เพียร์ซ และ ณัฐสา ฉัตรไพฑูรย์, รายงานการวิจัย เรื่อง การต่อรองคำรับสารภาพ : แนวคิดทางทฤษฎี ทางปฏิบัติ และการนำมาใช้ในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานวิชาการ สำนักงานอัยการสูงสุด, 2552), น.19.

¹⁴ Richard Vogler and Barbara Huber, *Criminal procedure in Europe*, (Berlin : Duncker & Humblot, 2008), p.249.

และอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง และถามว่าได้กระทำผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไร หากจำเลยให้การรับสารภาพย่อมเกิดผลตามมาตรา 162 วรรคสอง ที่ให้ศาลสั่งประทับฟ้องไว้พิจารณาได้เลย โดยไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้องอีกต่อไป เพราะเมื่อจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง ย่อมถือได้ว่าเป็นอันเพียงพอที่จะรับฟังได้ว่าคดีโจทก์มีมูลพอที่ศาลจะมีคำสั่งประทับฟ้องไว้พิจารณาได้เลยโดยไม่ต้องไต่สวนมูลฟ้อง¹⁵

สำหรับการดำเนินคดีอาญาเสพติดได้มีการบัญญัติพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด พ.ศ. 2550 ไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติถึงหลักในการรับฟังคำรับสารภาพในชั้นพิจารณาของคดีอาญาเสพติดไว้ในมาตรา 13 ว่า “ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่กรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดหรือคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานหลักฐานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง” บทบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินคดีอาญาเสพติดในคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพเป็นไปอย่างรวดเร็ว บทบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจศาลสามารถใช้ดุลพินิจไม่จำเป็นต้องสืบพยานหลักฐานในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องในคดีที่มีข้อหาความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไม่ถึงการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น หากศาลใช้ดุลพินิจแล้วเห็นว่าคำรับสารภาพของจำเลยรับฟังได้และเพียงพอแก่การวินิจฉัยความผิดของจำเลยแล้ว จึงเท่ากับว่าข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงตามฟ้องที่จำเลยให้การรับสารภาพ กฎหมายได้บัญญัติบังคับให้ศาลต้องสืบพยานหลักฐานของโจทก์ประกอบคำรับสารภาพของจำเลยก็แต่เฉพาะกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดและคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น

แม้จะเป็นกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพและศาลสามารถพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ตามมาตรา 13 กรณีที่ยังตกอยู่ภายใต้หลักของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ที่ศาลจะต้องฟังพยานหลักฐานจนสิ้นสงสัยว่ามีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น นอกจากนี้ การที่จำเลยให้การรับสารภาพว่าเป็นผู้กระทำความผิดในชั้นจับกุม ชั้นสอบสวน ตลอดจนจนถึงชั้นพิจารณาของศาลเป็นการรู้แก่โทษของเจ้าพนักงานและให้ความรู้แก่ศาล¹⁶ หรือการที่จำเลยให้การรับสารภาพต่อศาลถือว่าเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ถือว่าเป็นเหตุบรรเทาโทษ¹⁷ ซึ่งถ้าศาลเห็นสมควร ศาลสามารถใช้ดุลพินิจลดโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78

¹⁵ ธานีศ เกศพิทักษ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 2, พิมพ์ครั้งที่ 13 (กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2559), น.138.

¹⁶ คำพิพากษาฎีกาที่ 817/2510 (เนติ.), น.1347

¹⁷ คำพิพากษาฎีกาที่ 1001/2512 (เนติ.), น.1369

4. วิเคราะห์กฎหมายเกี่ยวกับการพิจารณาคดีกรณีจำเลยให้การรับสารภาพ

4.1 ปัญหาการค้นหาคำรับสารภาพในคดีอาญา

ส่วนใหญ่เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องในชั้นพิจารณาและเป็นคดีความผิดที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไม่ถึงจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต ศาลมักจะใช้ดุลพินิจพิพากษาลงโทษจำเลยโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไป¹⁸ และไม่ได้ตรวจสอบค้นหาคำรับสารภาพเพื่อค้นหาเจตนาของจำเลยว่าให้การรับสารภาพเพราะสาเหตุใด ซึ่งจะเห็นได้ว่าพิจารณาจากคำรับสารภาพเป็นหลัก และในการพิจารณาคดีพบว่าศาลมักไม่ค้นหาคำรับสารภาพเกี่ยวกับประวัติและพฤติการณ์ต่างๆ และจำเลยไม่มีโอกาสแถลงเหตุผลของการกระทำใดๆ สาเหตุว่าทำไมถึงกระทำความผิด เหตุผลของการรับสารภาพ¹⁹ ดังนั้น ศาลจึงยังไม่ได้มีบทบาทในการค้นหาคำรับสารภาพในเนื้อหาของคำรับสารภาพอย่างเพียงพอ ทั้งที่หลักกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 229 และมาตรา 228 ได้กำหนดหน้าที่ในการตรวจสอบค้นหาคำรับสารภาพของศาลไว้²⁰

4.2 ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการไม่สืบพยานหลักฐานกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในคดีอาญา

การที่จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นพิจารณาและศาลพิพากษาลงโทษจำเลยทันทีในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่มีข้อความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไม่ถึงการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานหนักกว่านั้น ทำให้ศาลไม่มีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด ศาลจึงไม่สามารถใช้ดุลพินิจเพื่อกำหนดโทษให้เหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิดรายบุคคลได้ตาม “หลักการพิจารณาคดีและบังคับโทษที่เหมาะสมกับบุคคล” และเนื่องจากการที่จำเลยให้การรับสารภาพ ศาลถือว่าเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีของศาล ถือว่าเป็นเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ซึ่งโดยปกติศาลมักจะใช้ดุลพินิจลดโทษให้แก่จำเลยและส่วนใหญ่ศาลจะลดโทษให้จำเลยถึงกึ่งหนึ่ง²¹ การได้รับการลดโทษดังกล่าวอาจเป็นการจูงใจให้ผู้กระทำความผิดรับสารภาพ การรับสารภาพไม่ได้เกิดจากความสำนึกผิดของจำเลย ซึ่งแม้จำเลยจะไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจริง แต่การที่จำเลยยอมรับสารภาพอาจมาจากความคาดหวังว่าจะได้รับการลดโทษน้อยลงกว่าที่กฎหมายกำหนดและเข้าใจว่าหากปฏิเสธและต่อสู้คดีต่อไปจะได้รับโทษหนักเต็มตามอัตราโทษสำหรับความผิดนั้นได้²²

¹⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 9302/2559 (คำพิพากษาศาลฎีกา), น.180.

¹⁹ กอบกุล จันทโร, ธาณี วรภัทร์, จิรวุฒิ ลิปิพันธ์ และ สุวีรัตน์ เจตน์ตะพุก, มาตรการทางกฎหมายในการพัฒนาทางเลือกสำหรับผู้กระทำผิดคดีอาญาเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักกิจการในพระตำหนักเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2558), น.201.

²⁰ คณิต ฒ นคร, “ระบบไต่สวนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ,” วารสารนิติศาสตร์, ฉบับที่ 2, ปีที่ 46, น.368 (มิถุนายน 2560).

²¹ อรรถพร ลิขิตจิตตะ, ณรงค์ รัตนกุล และ คมกริช หาญไชย, รายงานการวิจัย หัวข้อ มาตรการส่งเสริมบุคคลให้ความช่วยเหลือหรือให้ข้อมูลแก่หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2548), น.216.

²² นภาพรณี หะวานนท์ และคณะ, อ้างแล้ว เชียงธรรมที่ 1, น.215.

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลสถิติในปี พ.ศ. 2550 แล้วพบว่าผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นผู้เสพยาเสพติดให้โทษและผู้ที่มียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อเสพซึ่งเป็นข้อหาความผิดที่ไม่สำคัญ ส่วนข้อหาความผิดที่สำคัญซึ่งเป็นคดีที่อยู่ในบังคับที่ศาลจะต้องสืบพยานหลักฐานมีจำนวนคดีที่ไม่มากเมื่อเทียบกับข้อหาความผิดที่ไม่สำคัญซึ่งเป็นคดีที่ไม่อยู่ในบังคับที่ศาลจะต้องสืบพยานหลักฐาน ทำให้คดียาเสพติดส่วนใหญ่ซึ่งได้แก่ความผิดฐานเสพยาเสพติดให้โทษและความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ เมื่อจำเลยรับสารภาพตามฟ้องแล้วจะไม่ได้มีการสืบพยานหลักฐาน ซึ่งการที่ศาลไม่ได้ตรวจสอบค้นหาความจริงของการกระทำความผิดให้ชัดเจนอาจทำให้ผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจำนวนมากซึ่งเป็นผู้เสพยาเสพติดให้โทษและผู้ที่มียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อเสพได้รับบทกำหนดโทษทางอาญาที่รุนแรง ทำให้ไม่ได้รับโอกาสในการเข้ารับการรักษาพยาบาล นอกจากนี้เมื่อคดียาเสพติดเข้าสู่การพิจารณาของศาลเป็นจำนวนมากและมีการลงโทษทางอาญา ทำให้ในเรือนจำมีผู้ต้องขังในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นจำนวนมาก ผลกระทบที่ตามมาคือทำให้เกิดปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ

4.3 ความเหมาะสมของบทบัญญัติกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในคดียาเสพติด

บทบัญญัติตามมาตรา 13 ที่จำกัดบทบาทศาลในการค้นหาความจริงกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในคดียาเสพติด นั้นไม่สอดคล้องกับหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐซึ่งเป็นหลักการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยที่ทุกฝ่ายต่างมีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่อง การตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาญานั้นคือ “หลักการตรวจสอบ” ในการพิสูจน์ความผิด ศาลมีหน้าที่ที่จะต้องตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ในเรื่องที่กล่าวหา การที่จะพิพากษาชี้ขาดคดีอาญาต้องอยู่บนพื้นฐานของความจริงแท้อันเป็นไปตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ และหลักการพื้นฐานว่าด้วยความเป็นอิสระของศาล และไม่สอดคล้องกับหลักพยานโดยตรงที่ศาลต้องวินิจฉัยคดีตามเหตุผลที่ได้มาจากการสืบพยาน การที่ศาลสามารถพิพากษาคดีได้ทันทีเมื่อจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นพิจารณา ทำให้คดีเสร็จสิ้นไปจากศาลโดยยังไม่มี การสืบพยาน จึงไม่อาจสังเกตได้ว่าขณะที่จำเลยให้การรับสารภาพนั้นจำเลยมีกิริยาท่าทางอย่างไร อันจะส่งผลต่อการวินิจฉัยว่าคำรับสารภาพนั้นได้มาโดยสมัครใจหรือไม่ นอกจากนี้แม้จำเลยให้การรับสารภาพ กรณีก็ยังตกอยู่ภายใต้หลักของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 227 ที่ศาลจะต้องฟังพยานหลักฐานจนสิ้นสงสัยว่ามีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น ดังนั้น การที่กฎหมายบัญญัติให้สามารถสืบพยานหลักฐานในคดีที่มีข้อหาความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไม่ถึงจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้นและบังคับให้สืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพเฉพาะคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งมีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษประหารชีวิตเท่านั้น จึงเป็นการลดมาตรฐานการพิสูจน์ในคดียาเสพติดลง ซึ่งศาลจะต้องตรวจสอบค้นหาความจริงจากพยานหลักฐานอื่นนอกเหนือจากคำรับสารภาพเพื่อให้ได้ความจริงว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงหรือไม่ด้วย เนื่องจากการพิจารณาคดีที่เป็นไปในทางรวบรัดอาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่จำเลยได้ และการบัญญัติเช่นนี้ทำให้คดียาเสพติดซึ่งเป็นคดีอาญาไม่ได้รับการพิจารณาในมาตรฐานเดียวกันกับคดีอาญาทั่วไป

4.4 เปรียบเทียบความเป็นมาตรฐานสากลของกฎหมายกรณีจำเลยให้การรับสารภาพของประเทศไทยและต่างประเทศ

ประเทศเยอรมนี ประเทศฝรั่งเศสและประเทศไทยเป็นรัฐภาคีขององค์การสหประชาชาติ และเป็นรัฐภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ซึ่งในแต่ละประเทศก็มีหลักในการพิจารณาคดีกรณีจำเลยรับสารภาพที่แตกต่างกัน กล่าวคือ

เมื่อเปรียบเทียบหลักในการพิจารณาคดียาเสพติดกรณีจำเลยให้การรับสารภาพของประเทศไทยและต่างประเทศแล้ว เห็นได้ว่าประเทศเยอรมนีและประเทศฝรั่งเศสไม่มีวิธีพิจารณาคดียาเสพติดแยกเป็นการเฉพาะ แต่ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นหลัก ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดียาเสพติดจึงมีลักษณะเช่นเดียวกับคดีอาญาทั่วไป ซึ่งแตกต่างกับประเทศไทยที่มีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ สำหรับการดำเนินคดีอาญาของประเทศเยอรมนีและประเทศฝรั่งเศสเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ องค์กรต่าง ๆซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ดำเนินคดีอาญาของรัฐ อันได้แก่ศาล พนักงานอัยการและตำรวจมีหน้าที่ต้องร่วมกันและช่วยกันค้นหาความจริง ศาลมีบทบาทเชิงรุกในการค้นหาความจริง ส่วนในคดีอาญาเป็นไปตามหลักตรวจสอบค้นหาความจริง ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงไม่มีบทบัญญัติที่เป็นการจำกัดอำนาจศาลในการค้นหาความจริง แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพก็ไม่ทำให้ศาลหลุดพ้นจากหน้าที่ที่จะต้องค้นหาความจริงต่อไป จึงสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ (พลเมือง) และทางการเมือง ค.ศ. 1966 และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 บัญญัติไว้คุ้มครองจำเลยให้ได้รับสิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรมและสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานว่าด้วยความเป็นอิสระของศาลที่ว่าศาลจะต้องพิพากษาคดีบนพื้นฐานของข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นหลักประกันขั้นพื้นฐานสำหรับการคุ้มครองสิทธิของจำเลยในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐเช่นเดียวกับประเทศเยอรมนีและประเทศฝรั่งเศสกลับมีบทบัญญัติที่เปิดช่องให้ศาลสามารถงดการค้นหาความจริงได้ในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องในคดีที่มีข้อหาความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไม่ถึงการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้นตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 13 อันเป็นการจำกัดอำนาจศาลในการค้นหาความจริง ดังนั้น การพิพากษาคดีโดยอาศัยเพียงคำรับสารภาพจึงไม่สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ (พลเมือง) และทางการเมือง ค.ศ. 1966 และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 และหลักการพื้นฐานว่าด้วยความเป็นอิสระของศาลที่ศาลจะต้องพิพากษาคดีบนพื้นฐานของข้อเท็จจริง ทั้งในทางปฏิบัติศาลมักจะใช้ดุลพินิจพิพากษาลงโทษจำเลยโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไป ศาลจึงไม่มีบทบาทในการค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพ อันมีลักษณะเช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งใช้การดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน ดังนั้น เมื่อประเทศไทยเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐและเป็นรัฐภาคีขององค์การสหประชาชาติ และเป็นรัฐภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้า

ยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพ ศาลก็ยังต้องมีบทบาทในการค้นหาความจริงต่อไปเพื่อค้นหาความจริงแท้ของเรื่อง เหมือนกับ ประเทศเยอรมนีและประเทศฝรั่งเศสที่ใช้การดำเนินคดีอาญาโดยรัฐและเป็นรัฐภาคีเช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงไม่อาจบัญญัติจำกัดอำนาจศาลในการค้นหาความจริงได้

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่าโดยสรุปได้ว่าหลักในการพิจารณาคดียาเสพติด กรณีจำเลยให้การรับสารภาพของประเทศไทยยังไม่มีความเหมาะสม และไม่สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ (พลเมือง) และทางการเมือง ค.ศ. 1966 และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ซึ่งเมื่อประเทศไทยเข้าเป็นรัฐภาคีแล้วจึงมีผลผูกพันให้ต้องปฏิบัติตามเช่นเดียวกับแนวทางปฏิบัติของนานาอารยประเทศ เช่น ประเทศเยอรมนี ประเทศฝรั่งเศส เป็นต้น เพื่อเป็นหลักประกันในการที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรมและสอดคล้องกับหลักมาตรฐานสากล ดังนั้น การที่ศาลพิพากษาตัดสินคดีโดยอาศัยเพียงคำรับสารภาพตามที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ.2550 มาตรา 13 บัญญัติให้อำนาจไว้ นั้นจึงยังไม่เพียงพอที่จะประกันได้ว่าจำเลยได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรม เนื่องจากการที่ชี้ขาดเรื่องที่กล่าวหาจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความจริงแท้ มิได้อยู่บนพื้นฐานของคำรับสารภาพของจำเลยเท่านั้น ประกอบกับในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นอาชญากรรมที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กรและมีลักษณะพิเศษและซับซ้อน ดังนั้น จึงสมควรที่จะยกเลิกบทบัญญัติมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 ดังกล่าวเสีย เพื่อให้ศาลสามารถตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของคำรับสารภาพให้ปรากฏ

นอกจากนี้ ยังทำให้คดียาเสพติดซึ่งเป็นคดีอาญาได้รับการพิจารณาคดีในมาตรฐานเดียวกับคดีอาญาทั่วไป คดีที่ศาลจะต้องสืบพยานหลักฐานกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพจึงไม่จำต้องถึงกับเป็นคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น อีกทั้งการที่ศาลเข้าไปตรวจสอบค้นหาความจริงถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้กระทำความผิดแล้วก็จะพบว่าเป็นกลุ่มผู้เสพยาเสพติดหรือกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดซึ่งจะส่งผลต่อการพิจารณาการลงโทษที่แตกต่างกัน ศาลจึงสามารถใช้ดุลพินิจในการพิพากษาได้อย่างเหมาะสมและได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด กล่าวคือหากเป็นคดียาเสพติดที่มีข้อหาโทษที่ไม่ร้ายแรง เช่น เสพยาเสพติดหรือครอบครองยาเสพติดจำนวนไม่มากเพื่อเสพ จะเข้าสู่กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูบำบัดรักษาเสพติด แต่หากเป็นคดียาเสพติดที่มีข้อหาโทษร้ายแรง เช่น ผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายยาเสพติดแล้วจะมีบทกำหนดโทษทางอาญา รวมทั้งอาจเป็นการแก้ไขปัญหาคณล้นคุกได้เนื่องจากมีผู้กระทำความผิดติดคุกน้อยลงเพราะศาลสามารถนำมาตราการบำบัดฟื้นฟูมาใช้กับผู้เสพยาเสพติดได้

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กอบกุล จันทวโร, ธาณี วรรณทร์, จิรวุฒิ ลิปิพันธ์ และ สุรรัตน์ เจตน์ตะพุก. มาตรการทางกฎหมายในการพัฒนาทางเลือกสำหรับผู้กระทำผิดคดีอาเสพติดเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ. กรุงเทพมหานคร : สำนักกิจการในพระตำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2558.

คณิต ณ นคร. “ระบบไต่สวนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ.” วารสารนิติศาสตร์. ฉบับที่ 2. ปีที่ 46. (มิถุนายน 2560) : 368.

คณิต ณ นคร. “วิธีพิจารณาความอาญาไทย : หลักกฎหมายกับทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน.” วารสารนิติศาสตร์. ฉบับที่ 3. ปีที่ 15. (กันยายน 2528) : 6-7.

คณิต ณ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561.

ชาติ ชัยเดชสุริยะ, ไบรอัน เอ็ม เพียร์ช และ ณัฐวสา ฉัตรไพฑูริย์. รายงานการวิจัย เรื่อง การต่อรองคำรับสารภาพ : แนวคิดทางทฤษฎี ทางปฏิบัติ และการนำมาใช้ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานวิชาการ สำนักงานอัยการสูงสุด, 2552.

ธานีศ เกศพิทักษ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 2. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2559.

นภาพรณั ะหวานนท์ และคณะ. คำให้การของผู้หญิงซึ่งถูกพิพากษาจำคุกในคดีอาเสพติด.

กรุงเทพมหานคร : สำนักกิจการในพระตำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2555.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาเสพติด พ.ศ. 2550

สุรสิทธิ์ แสงวิโรจนพัฒน์. “หลักการพื้นฐานของกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานบางหลักตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน.” ตุลพาท. เล่มที่ 2. ปีที่ 60. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2556) : 89, 106.

อรณพ ลิขิตจิตตะ, ณรงค์ รัตนานุกูล และ คมกริช หาญไชย. รายงานการวิจัย หัวข้อ มาตรการส่งเสริมบุคคลให้ความช่วยเหลือหรือให้ข้อมูลแก่หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2548.

อุดม รัฐอมฤต. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558.

ภาษาอังกฤษ

Andrew Ashworth. The criminal process : An evaluative study. Second Edition. New York :
Oxford University Press, 1998.

Basic Principles on the Independence of the Judiciary 1985

International Covenant on Civil and Political Rights 1966

Richard Vogler and Barbara Huber. Criminal procedure in Europe. Berlin : Duncker & Humblot,
2008.

United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances
1988

Universal Declaration of Human Rights 1948